ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 6 ՄԱՅԻՍ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 6 — ՄԱՅԻՍ — 1873

ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 10 մէճ
Վերցամեայ Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 5 մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փարա
Յանուցման արարը մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ, տարի անդամներու համար զսպա սակարկութիւն կը լայտ

ԱԼԱՐԵՄ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճանրաս ծախքը խմբագրութիւնս վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ ար եւ իցէ գրութիւն խմբագիր —Ցնորէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պոլիս, Զինիլի խան, Մաոիի գրասենեակը։

Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 6 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԿԱՄՊԼԷԹԱՅԻ ՀԱՅՐԻ ՄԷՋ ԽՕՍԱԾ ԱՏԵՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն տես Բ. 1233)

Պէտք չէ օգտուլ ըմբռնելէ երբոր Հանրապետական դրութեան իրեւ հիմ կը խնդրեմ որ կուսակցութեանց թշնամութիւններէն դեր 'ի վերոյ եղող Հանրապետութեան մէջ ամէն մարդ դինուոր եւ կրթեալ լինի։ Պէտք է որ դինուորական եւ մտաւորական կաղմութեան այս զարգացումը Պետութեան մէջ քաղաքային օգրանա փիլիսոփայական աղատութեան, եկմնական կանոնաւորութեան, տնտեսական ազատութեան, կրօնից ազատութեան կատարեալ յարգանաց հետ 'ի միասին քալէ։ այս կը բուէ ինձ, եւ համոզուած եմ որ ներկայ սերընդեան ընելիք գործին ալ կը բաւէ։

Կազդիոյ ա՛նպիսի կառավարութիւն մի տանք, որ կարող լինի ներկայիս մէջ աշխատող սերընդին տպաւորութիւն տալ, եւ եռեւեկ հանող սերընդին ալ մեր ջանից պտուղը կըտանէ, որ թոյլ տան նմա մարդկային հասարակութեան սկզբան ծոյլագոյն հետեւանքը ձեռք բերելու աշխատիր։ Բոլորտիմ ըսուած։ Իս չեմ ուրանար երբէք ռամկավարութեան մէջ մասին թշուառութիւնը, տառապանքն եւ օրինաւոր ցաւերը։ Իս չեմ մոռնար երբէք ինչ որ հպոր կայ այս աշխատութեան, աշխարհիս մէջ, գիտութեան, ընկերական ոգւոյ, եւ եւ. ճարտարութեան եւ մեքենականութեան հրաշալեաց երեւման պտուղ։ Բոլորովին նոր աշխարհ մ'է այս՝ ըստ բաւականի չճանչուած, զոր պէտք է ուսանիլ եւ որ խիստ երկար ժամանակ 'ի վեր կը տառապի եւ կը հեծէ։ Մ'ն պէտք է այն կողմը մոռնալ։ եւ լիաձեռն ազատութիւն եւ ըստ նեսաեալ հոն։

Բայց զդոյշ կենանք այն մարդոց ցնորքէն, որք իրենց երեւակայութենէն կամ՝ չափազանց ազիատութենէն խաբուած՝ ամենարոյժ դեղ մի դրտնել կը կարծեն աշխարհս երջանիկ ընելոյ համար։ Հաւատացէք որ ընկերական դեղ չկայ։ որովհեստեւ ընդհանրն ինդիր չկայ։ խնդիրներ կան լուծելիք։ դժուարութիւնք կան յաղթելիք։ որք սեղեաց։ կլիմայից։ սովորութեանց եւ առողջական վիճակի հետ կը զանազանին։ ամառեսական խընդիրք։ որ նոյն իսկ երկրի մի մէջ ալ կը փոփոխին։ արդ։ այս խնդիրները պէտք է մի առ մի լուծուին՝ եւ ոչ թէ միակ ձեւ։ սվ։ ժողովուրդք՝ աշխատութեամբ։ ուսմամբ։ ընկերակցութեամբ եւ պարկեշտ մարդոց կառավարութեան մ'անդուլ ջանիւ միայն կրնան ազատութեան հասանիլ։ Զկայ։ նորէն կրնամ։ ընկերական ամենարոյժ դեղ։ ամեն օր յառաջդիմութիւն մի կայ ընելիք։ բայց ոչ անմիջական վերջնական եւ կատարեալ լուծում։

Այս ընդլ. եռեւ։ առաւել բան մի չեմք խնդրեր։ պակաս ալ չեմք խնդրեր։ Անենք որ կըսեն թէ մեք ոսկեղծ խօսքեր յառաջ կը նետեմք։ որոց եռին մեզմաքար դիտաւորեր ծածկուած են։ սուտ կըսեն կամ կը խաբեին։ ինչ որ կըսեմ, մտածութեան կատարեալ արտայայտութիւնն է։ Իսկ անենք որ կը պնդեն թէ մեք նոր տարերք չեմք բերեր։ թող կառավարութեանց մեզադիր լինին։ եւ մանաւանդ նախորդ սերնդոց։ որք չկրցան նոր բարեաց վայելք պատրաստել մեզ։ Այդ քարիքը պէտք է գայ մեր կանոց զօրեղ ընկերակցութենէն։ հանրապետական Գազդիոյ ամէն զօրութեանց բաղակցութենէն։ կամաւոր կարգապահութենէ։ որ հաճութեամբ ընդունուած լինելուն համար առաւել ազդոյ կը լինի։ Միութիւն։ ներդաշնակութիւն։ համաձայնութիւն։ ասանք են յաջողագարար կատարուելիք կարեւոր նորոգութեանց լծակը։

Նոր բարեկարգութեանց առաջին ատիճանը կը դասեմ ես ազգային հանրապետական ժողովոյ մ'ընտրութիւնը։ Արդէն այս նիւթիս վերայ կարծիքս բացատրած եմ այս հրատարակիչ շրջողայութեանս սկիզբեն։ Ամեն գնացած տեղերս՝ ներկայ ժողովոյ լուծմանը վերայ խօսեցայ։ եւ ամեն տեղ այս գաղափարը բաղդատեալ գրեցայ մտաց մէջ։ փիթիլու պատրաստ։

Ժողովին լուծումը։ ահա ձեռք բերելու առաջին նորոգութիւնը։

Իս Վէրսայլի ժողովէն բան մի չեմ սպասեր։ իւր ոչնչի երկչոտ լինելը կը ցուցնէ՝ փարիզ մնալու չհամարձակելով։ որ մեր քաղաքակրթութեան օրոց։ մեր հասարակային աղատութեանց փահան։ եւ ազդային ոգւոյն առաջնորդ եւ հաղորդիչն է։ այն փարիզը։ զոր կրնան քանի մի դիւղացւոց սխալաբ առելութեան ամբաստանել։ բայց չեն կրնար՝ ոչ սասպանել։ ոչ ալ անպատասխանել։ (Կրկին ծափահարութիւն։)

Ուրեմն Ցեռ՛ոյ, պէտք է լուծուի այն ժողովը։ Այս հանդարտութեան մէջ։ զոր անվրդով պահելու եւ յարգել տալու բացայայտ կամք ունիմք։ գիտնամք նոր ընտրութեանց պատրաստուիլ։ որք որդէն հասած լինելու էին որք պիտի հասնէին։ եւ որք պէտք է ձեզ դանեն պատրաստ։ միացեալ։ հոծ։ լի դատողութեամբ, ձեր ընտրած մարդիկը ճանչալ։ տիպիսի ընտրելիներ ունեցող։ որք աղատ մարդիկ ներկայացնելու յարմար աղատ մարդիկ լինին։ եւ այն ժամանակ հանրապետական Հանրապետութիւն մի կը հիմնեմք։

Դուրս չձգեմք նոր եկողները։ երբէկուան հանրապետականները։ Ասին թէ մեք փակեալ կուսակցութիւն մի կը ներկայացնեմք։ Ճշմարիտ չէ։ Մեքենայիներն են այս ըստղները։ որոնք հեռու։ բանադրեալ են մեր մէջ։ Անոնք որ սխալմամբ մեզանչեցին։ կըրնան առ մեզ գալ։ մեք նոցա անցեալն երբէք չեմք յիշեր եթէ խիղճերնին մաքուր է։ մեք պանոնք իրրեւ եղբայր կընդունիմք՝ եթէ իրենց սոպաշաւին խոստումն ապագայն բռնէ։

Հանրապետական մեծամասնութիւն մի։ այսէ մեր առաջին պէտքը։ եթէ այս մեծամասնութիւնը դուրս չգայ քաւէսուիէն։ ապագայ սերնդեան եւ մեր ժամանակակցոյ առջեւ մեղապարտ կը մնամք։ Ուրեմն պէտք է որ այդ մեծամասնութիւնը դուրս գայ վրայ կամ անապան։

Վերջին խօսք մ'ալ։ երբոր մեք կը պնդեմք այս խնդրոյս վերայ։ երբոր կը սեսանեն մեզ որ ժողովին լուծման խնդիրն անգադալ երեւան կը հանեմք։ եւ նորա Սահմանադիր Իշխանութիւնը կը զլանամք։ զոր անկարող է գործածելու։ պարզեւեռեւ ամալ է եւ վիժման գատապարտեալ։ երբոր այս ամենը կըսեմք՝ մեզ կամբաստանեն իբրեւ յեղափոխական հոգի ունեցող։ իբրեւ խռովարար։ իբրեւ փառատէր՝ որ մեծին իշխանութեան հասնիլ կը խորհի։

Ոչ ոչ։ փակ կը կսկեմ զձեզ։ եթէ հաւատայի թէ ժամերն ու բոպէները թանկագին չեն։ եթէ հաւատայի թէ Եւրոպոյ ներկայ վիճակին մէջ կարելի էր սպասել։ ։ ։ Պատե՛լ։ ։ ։ որտեղին պատերազմէն եռեւ։ քաղաքային պատերազմէն եւ անանց ըրած աներսանքէն եռեւ։ ապատե՛լ։ երբոր ներկայ ժամը մեզ կ'սոխոպէ գործել։ հայրենեաց մնացորդը փրկել։ բայց հնարաւո՞ր է այս։ Ցեռ՛ոյ։ (Ոչ։ ոչ։ խորին զգացում։)

Եթէ կաճառարեմք։ մեզ համար չէ։ հանրապետական կուսակցութեան համար չէ։ եթէ կոճապարեմք։ պատճառն այս է որ խնդիրն ազդին կենացը վերայ է։

Վոյրկեանները դարեր կորուսանել կուտան մեզ։ Եթէ այս վիճակը շատ երկար տեւէ։ եթէ յապաղիմք այս ուժամանակեալին մէջ։ որ մեզ կը ջլատէ։ որ երկրին ոգեկոչութիւնը կը յոգնեցնէ։ խիստ ծանր վտանգաց մէջ կընինամք։

Ա՛։ Ցեռ՛ոյ, չվարանիմք։ Ինձ գալով։ իմ համոզումն եղած է։ եւ ահա կը յայտնեմ հոս՝ Գազդիոյ վերայ ունեցած սիրոյս բոլոր եռանդովը։ ժողովին կամ հայրենեաց լուծումն ընտրելու հարիւն մէջ՝ եւ ժողովին լուծման համար քուէ կուտամ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 15 մայիս։

Կայսեր մարը՝ Սոֆի արշիդքուհին՝ անցեալ վիճակի մէջ է։

Մեր Պօրսայլին վիճակը դոհացուցիչ չէ։

Պերլին 14 մայիս։

Անդրալիւնական, արմատական, բիէթիսթ ըսուած աղանդաւորք եւ հասարակաց՝ դաշնակցութիւն մի կազմեցին նոր ուսմանադրութիւնը մերժելու համար, թէ եւ ժողովրդական քուէով ընդունուած է։

Լինտրա 14 մայիս։

Գ. Կլատսթըն հասարակաց խորհրդարանին մէջ գոհացուցիչ բացատրութիւններ տուաւ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի կառավարութեանց յարաբերութիւններուն վերայ։ Նշմարել տուաւ թէ Վաշինկթընի դաշնադրութեան վերայ յաւելեալ դաշնադրութիւն մի պիտի կնքուի քիչ օրէն։ յաւելցնելով թէ Ամերիկայի մէջ հասարակաց կարծիքը նպաստաւոր է իրաւախոհութեան։

Գ. Կլատսթըն իր ատենաբանութեան վերջ տուաւ՝ ազատելով երեսփոխանաց՝ որ բանակցութիւնները վերանոգի մէջ չձգելու համար վիճաբանութիւնք եւ կենան։

Գ. Ցիսրայէլի՝ առաջին պաշտօնէին այս առաջարկութիւնը պաշտպանեց։

Լորտերուն խորհրդարանին մէջ ալ Լորտ Կրանվիլ նոյն յայտարարութիւնը ըրաւ։ հաւատալով թէ ազնուական ինքնատոյ խնդիրը մէկ կողմ պիտի ձգուի։

Մատրիտ 14 մայիս։

Կառավարութիւնը 40000 մարդ դրօշակի ներքեւ կոչելու դիտաւորութիւն ունի, (Կերեւի թէ ապատամբութիւնը կը մեծնայ Պպանիոյ մէջ)։

Մատրիտ 15 մայիս։

Նովարրայի մէջ Քարլիստներու նոր դունդ մի երեւան եկած է։

Հռոմ 15 մայիս։

Գ. Վիկտորի Էմանուէլ կոմսը՝ խորհրդարանին մէջ կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը պաշտպանելով՝ յայտնեց թէ կառավարութիւնն երբէք չմիտրանիր հակադիմութեան հետ։

Փարիզ 15 մայիս։

Ազգային ժողովին մէջ Գ. Ֆաւէ՝ Դերմանիոյ հետ խզմտատարական դաշնադրութեան ծրագիրը պաշտպանեց՝ որ ժողովին ընդունուեցաւ։

Նիւ Եորք 16 մայիս։

Տեղւոյս առեւտրական խորհուրդն Անգղիոյ առաջարկած լրացուցիչ յոգեւոր ծանրաբեռնումը կը մերժէ։

Պերլին 16 մայիս։

Երեսփոխանական ժողովին սուտ ջարկութիւն մ'ընդունելոյ՝ որ կ'խնդրէ թէ կառավարութիւնը կրօնական միաբանութեանց անդամոց փոանելու չար ջանից դէմ օրէնք մ'առաջարկէ։

Վիէննա 16 մայիս.

Յոգի արշիդ. բուհ. ոյն վիճակը միչտ ծանր է։

Հռոմ 16 մայիս.

Արտաքին գործոց պաշտօնեայն յայտնեց խորհրդարանին մէջ թէ կառավարութիւնն 'ի նպաստ Արիւելեան իսրայէլացւոց ջանքեր կրնէ։

Խորտիլ 15 մայիս.

Յունիսի հրէից գէմ հանուած խրուսոյթեան հեղինակներուն ամենալ ունգարա արձակեցան երբ. ուսուսներէն։

Լոնդրա 17 մայիս.

Օսմ. Քոնս. 53 1/4
փոխ 1869 61 1/8
» 1871 70 1/2
Անգլ. քոնս. 93 1/4
Ագիան 18
Մոհէր 42

Լիվերբուլ 16 մայիս
Բամպակ՝ Ա. Ն. 0 11 3/8
Ցախուած 15000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ.

Բարեկարգութեանց յանձնաժողովոյ նախագահ Սաֆվէթ փաշան Մեծ եղբարքսի Միւոմէչար (խորհրդական) անուանեցաւ.

Հաստատեալ կրթութեան պաշտօնեայ Տէրվիշ փաշան բարեկարգութեանց յանձնաժողովին նախագահ անուանեցաւ։

Ահմէտ Վէֆիզ էֆէնտին Հաստատեալ կրթութեան պաշտօնեայ անուանեցաւ։

Կը հաստատեն թէ Սիրբէրի խակէշէսին մինչեւ Նարլը Դարու չինուած երկաթուղւոյն բացումը՝ որ յառաջիկայ երկուշաբթի օրը պիտի կատարուէր, ամիս մ'առաջ ձգուեր է՝ Զանգեզուրի երկաթուղւոյն հետ բացուելու համար։

Մայրաքաղաքս հրատարակուած Լէթայիֆ անուն թերթերէն լրագիրը Պարսից դեսպերգիծական յօդուած մի հրատարակած լինելով, տասանիրեան չափ պարսիկներ գաւառականներով դիմեցին, երկուշաբթի օրը մինչեւ լրագրին դրծակալ Բիզա էֆէնտիի վերայ յարձակեցան Մահմուտ փաշայի փողոցին մէջ, եւ. ստոտկապէս դանակոտելի եռեւ փախան։

Կարին 19 ապրիլ 1872

Խմբագիր Ցեր.

Գալանանային զուարթ արեգակն ամուրս սկիզբները քանի մը օրի չափ մեղ ժպտելէ վերջը՝ դարձեալ հեռացաւ կարծես, եւ լուսնի լրմանն հետ ցուրան ալ ասաիճանաբար դղալի եղաւ։ այս ասղերը դրած մի ջոջոխ առաւ ձիւն մը շրջակայ լեռներն ու քաղաքիս տանց երդիքն ապիտակի կը վնրածէ, քայց այս ցուրան ու փոփոխական ասղերն արդեօք չեն ըլլար մեր կուսակալ Վսեմ Յամիհ բաշային հասարակային շնորհեմեանց ունեցամբ անձին հնկելու եւ քաղաքիս մաքրութեան ու բարեկարգութեան ամեն խնամք անձանձիր մատուցանելու։ Նորին վսեմութեան ստղակի տեսչութեան տակ արդէն գինեցիկ եւ հաստատուն քարայատակ մը սկսուեցաւ։ որ Ցիտադելլոյի ջրանցքն առաջին կէտն եղած Էրզրումեան գաբուսի անկիւնին կատարելով կը հասնի կուսակալութեան ապարանաց առաջքի փողոցը, եւ ուրիշ շարունակելով գոնագան ճիւղերու պիտի բաժնուի քաղաքիս գլխաւոր ճանապարհները միանգամ ընդ միշտ ժաքաբ փողոցներու վիճակին փոխելու։

Յամիհ փաշայ՝ մարդասիրաբար կարեւորական չորրորդ բանակի եւ միանդամայն կուսակալ ընդարձակ նահանգիս՝ այս կրկնակի պաշտօններով ամենածանր գրաղմամբ պաշարուած ըլլալովն հանդերձ, աշխատելի հսկողութեամբ, եռանդոտ, անդուլ աշխատութեամբն եւ յոգուտ հասարակութեան ձեռնարկած խնամատն միջոցներովն եւ բարի նպաստակներովն, ընդհանուրին գոհանութեանցը արժանացած է։ դի Նորին վսեմութիւնը իւր եռանդոյն կը միացնէ կատարեալ յոյժգոհութիւն եւ գեղեցիկ ճաշակ։ 'ի նիւթականն աշխատանքն չափ։ կաշխատի նաեւ։ 'ի բարոյականն։ ուսման եւ կրթութեան հատար ունեցած ընդելն ու եռանդին կենդանի վկայ է կուսակալութեան ապարանքին մոտ 'ի նորաստ կառուցանել տուած ընթերցարանը (Դրատիխանէ)։ որ նիրնոյ մէջ առաջին անգամ կը հանդիսանայ։

Քանի ժամանակէ ի վեր դատարկաշրջիկ խումբ մը պարսիկներ՝ քաղաքիս մէջ ընկերութիւն կազմած՝ իրենց արհեստ տիպականներ էին դիշերանց խանութներ պարդելն եւ տանիքներ ծակելով տներ թալանելն։ Այս ոգիկանները տանիքէ տանիք անցնելու համար քաղաքիս շէնքերուն մասուցած պիրաթութեան շնորհին՝ տարիսնութեան խուզարկութիւնքն ու հրամայութիւնը 'ի գերեւ կը հանէին, հետեւարար հանդիսաւ եւ անդրդրութիւն հեռացած էր բնակչաց տրնեներէն։ Նորին վսեմութիւնը տեղեկանալով այս ցաւալի պարագային, անմիջապէս աղդու միջոցներ ձեռք առաւ, եւ առաջ հրահանգ ու հրամաններուն համեմատ տասն օրի չափ առաջ յիշեալ չարագործներն ամբողջ ձերբակալ եղան, որոց հետ նաեւ. իսկ մի դպրոցի ապրանք՝ որ իրենց տէրերուն յանձնուեցան։

Օրմանի եւ Զէյթունի ճանապարհին վրայ քարտական տասն կայ որ ուղիղ դիմեալ չարագործաց խումբ մը ամ օր սարսափ եղած էր թէ ճանապարհորդաց եւ թէ շրջակայ գիւղորեցիս։ այս անզգամները՝ իրենց դրախ ունենալով հաչակաւոր Տէրի Մուսթաֆա անուն եղեւնադործը՝ տեսակ տեսակ սնիրներէ զատ կը հանդիսանային մինչեւ դիւ դերը իմնալ եւ. գիւղացւոց ձեռքէն բռնութեամբ ոչխար, ցորեն, սատակ եւ ուրիշ նպաստներ առնելու։ առանց որ եւ է օր սիրա ընելու դիմադրել կամ ուր սթեւանելնին կատարվորութեան իսկայ տալ։ Յամիհ փաշայ ոստիկանութեան դինուորներէ ծրպտեալ խումբ մը կազմեց՝ որք երեք օր զգուշալով խաղարկութենէ եւ ոչ ոք վերջապէս կը տեղեկանան նոյն ասպատակներուն Ցուսկի անուն գիւղ տան մը մէջ ապրատանած ըլլալն, եւ յանկարծապէս կոխելով՝ երկուսնեք քանի մը անդամ կրակ ընելէ վերջը կրատիսին դանանք անձնատուր ըլլալ։ եւ ամենքն ամբողջ կապելով քաղաքը կը բերեն, ուր տրժանապատ պատիժին կ'ապասէ դիրենք։

Յայտնի ապրիւրներէ կիմանանք որ Յամիհ փաշայ՝ քաղաքիս եւ. շրջակայից բարեկարգութեան տուսին միջոցներ գործադրելէ վերջը՝ պիտի փութայ 'ի Մուշ եւ 'ի Վան։ Այս այցելութիւնն ապահով ենք որ նոր եւ միխիթարիչ դար մը պիտի ըլլայ նոյն դաւառաց տարսարդոց ժողովրդեան։

Կը լսենք նմանապէս որ վսեմ. կուսակալը՝ երկրիս երկրագործութեան մեծ բարդաւաճութիւն մը մատուցանելու փափաքանօք երկրագործութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ մեքենաներու գրիմակներն տրդէն ստրրարած է։ Բարոյական կը մեղմեմք սրբեմն Նորին վսեմութեան, հաւատի ըլլալով որ իր եռանդը՝ գործունէութիւնն ու վսեմ նպատակները՝ բարձր Հայոց այս տարաբաղդ ժողովրդեան բարգաւաճութեանն հիմունքը պիտի կազմեն։

Ընդունեցէք . . . Տէր ջերմագին յարգանացս հաւատացեն։ * * *

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԷՍԱՄԸ՝ ՈՒՍՏՈՒՄԻԷ

5 մայիս ուրբաթ իրիկուն	37	24
6 » շաբաթ առաւօտ		
բացուելեաւ	37	18
կէս օր	37	17 1/2

Կ. Պոլիս 3 մայիս

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք	Անգ.	լիր.	12.22
Քրէտի » »	Օսմ.	»	13.25
Քրէտի Սպիրս—Թիւրք			11.30
Սրիսթոնղնաց	»	Ֆր.	169
Փոխ. 1863	»	»	354
» 1865	»	»	362
» 1869	»	»	306
Թրամուէյ	Օսմ.	լիր.	13.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Երիսիսխանեանի ժողովը դումարեցաւ։ 'ի Պարիզ ընդ նախագահութեամբ Ս. Պարիսարք Հր.։

Խնդրոյ կարգին մէջ՝ Քաղ. ժողովոյ հրամարութիւնը կարեւորագոյն ճանչուելով առաջնութիւն ստացաւ։ եւ. Քաղ. ժողովոյ անդամ եւ ատենագրիր Մեծ. Նուսուֆեան Տիգրան էֆէնտին՝ վերջին ինն ամսոց մէջ յիշեալ ժողովին կատարած գործոց տեղեկագրին բովանդակութեան պատկերը ներկայացուց հանդերձ հրամարականաւ։ ժողովը կարճ վիճաբանութենէ մ'ետեւ ընդունեց Քաղ. ժողովոյ հրամարականը, եւ շնորհակալութեան գրեր տուաւ հրամարելոյ։

Թեսալոնիկի Ընդհ. ժողովոյ մի կազմութեան խնդիրը ձեռք առնուելով՝ քնարութեան եղանակին վերայ բաւական երկար վիճաբանութիւնք եղան։ յետոյ օրը տարամամելով եւ երեսփոխանաց մեծ մասն հեռացեալ մեկնելով՝ վիճաբանութեանց աւարտուելն եւ խնդրոյն որոշումը գալ ուրբաթ առաւօտ յետաձգուեցաւ։

Երէկուան Ընդհ. ժողովոյ մէջ հետեւեալ նոր երեսփոխանաց ընտրութիւնը վաւերացաւ։

Գաբրիէլ էֆ. Դիմիշճեան, Գալատէշմէէն ընտրուած։

Յոհաննէս էֆ. Կրճիկեան, Պարատէն։

Յակոբ էֆ. Կոստանդեան, Օրթագիւղէն։

Սարգիս էֆ. Միրեան, Նիկոմիդիայէն։

Պետրոս էֆ. Պ. Մխոյեան, Ակէն։

Ահաւասիկ Այս Կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ կեդրոնական վարչութեան կողմէ առ. Մայր Աթոռոյ վեհ. կաթողիկոսն դրուած նամակին Պատճէնը, զոր բան խնդրոյ բազմաց՝ Պատրիարքարանէն ստացանք առ 'ի հրատարակութիւն։

Առ Վեհափառ Տ. Տ. Դէորգ Դ. Աստուածասիրեալ Հայրապետ եւ Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց եւ Ծայրագոյն Պատրիարք մարդ Աթոռոյն Ս. Էջմիածնի։

Վեհափառ. եւ Աստուածասիրեալ Հայրապետ.

Մինչդեռ. Կիլիկիոյ կաթողիկոսական վիճին առթիւ ծագած վեց տարուան ցնորելոյ խնդրոյն յաղթութեամբ լրանալն եւ ընդարձակ վիճակի մի խնդրակցութեան մանաւանդ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միութեան եւ ամբողջութեան ապառնացող վտանգին անհետանալն վրայ՝ Հայաստանեայց ուղղափառ եկեղեցւոյ հաւատաց որդիք կը բերկրեին, եւ խաւար ժամանակներու տրդ խնդրի եղող գաղտնի եւ յարաբերութեանց վերահասատարութեան սկզբնաւորութեան ժամը հասած կը նկատէին, եւ Ազգային վարչութիւնն յատենի անդ Ընդհ. ժողովոյ կը յայտարարէր թէ յարաբերութեանց խնդրոյն մէջ Ս. Էջմիածնի ամենայն Հայոց վեհափառ կաթողիկոսին հետ պիտի բանակցուի եւ ըստ ոյնմ միաբան հաւանութեամբ պիտի կարգադրուի։ յանուկնաբար կը հանի հանի առ Գատրիարքն Կոստանդնուպօլսոյ Ձերդ. ի հաստատութեան մէկ հեռագիրը, որով եղած բնարութիւնէն դժգոհ՝ կը գանգատի Կ. Պոլսոյ Ընդհ. ժողովէն։ Իբրեւ թէ իւր ձեռնհասութիւնէն վեր խնդրոյ միջոցաւ եղած լինէր, եւ ապագային համար դրուելութեան հրաւէր կը կարդար Ս. Հայրս աւանդութիւններին չխառարելու։

Թէպէտ եւ Պատրիարքական հեռագիր մի անմիջապէս ապահովիչ թէ խնդիրը բոլորովին իւր նպաստակին համակամ մեկնուած է Ձեր վեհափառութեան։ եւ մինչդեռ կը պատրաստուէր կանխաւ եղած որոշման համեմատ այս կաթողիկոսութեան հնճուելոյ խնդրոյն օրինաւորապէս լուծման եւ ապագային մէջ վերատին չկարենալ ծագելոյն համար պէտք եղած կարգադրութեանց բոլոր հանգամանքներն 'ի միասին ամփոփեալ ընդարձակ տեղեկագիր մի ներկայացնել վեհիդ. ահա Ս. Էջմիածնի Աբեղա ամսաթերթին դեկտեմբեր ամսոյ թիւը կը հանի։ եւ այս խնդրոյն վրայ յատկապէս դրուած յօդուածի մի, նոյնպէս եւ առ Նորընտիր կաթողիկոսն կիլիկիոյ ուղղեալ կոնդակին մէջ այնպիսի ակնարկութիւններ թէ՝ առ. Ազգային Ընդհ. ժողովին կը պարսնանէին, որոց դէմ անհնար է Ազգային վարչութեանս լռել։ եւ կը փութայ նախ եւ առաջ խորհիլ այն զրպարտութեանց դէմ որ կրցեր են մինչեւ առ Ձեզ հասնիլ։ եւ. յայտնել Ձեր վեհափառութեան մեր սրտին ցաւերը՝ իբրեւ որդի առ Հայրն։ Այո՛, վեհափառ Տէր։ Ազգային վարչութիւնը պարտք կը համարի մերժել իւր բոլոր զրուելութեամբը դրա եւ խորհրդանշանաբառերը։ զորանք ոչ ոք իրաւունք ունի գործածել վարչութեան անարգելութեանը եւ երեսփոխաց ժողովոյ չարժմանը համար։ բոզաքել այնպիսի զրպարտութեանց դէմ՝ որոնց դատաւորի ազդեցութիւնը միայն կրցած է պատճառ ըլլալ՝ այն օգուտն ու ձեւերուն՝ որ առաջին անգամ մեզ կը դանեն Հոմանզգական Ամենայն դիւանական գրութեանց մէջ։ այդ զրպարտութեանց դէմ կը սեսնեմ։ Ազգ. վարչութիւնը բուսական կը համարի ներկայացնել վեհափառութեանդ նեղութիւնը իւր բարոյ պարկութեանը մէջ։

Վեց տարի է 'ի վեր կեդր. վարչութեան դայթ 'ի գայթ դիմակը, Սահմանադրութեան անժամանակ դադարումը եւ Պատրիարքական խնդիրները հետզհետէ ծանրանալով՝ ոչ երբէք պատահութիւն եւ միջոց տուին կիլիկիոյ՝ ինչպէս նաեւ Ազգամասերոյ միճակացնոյ՝ կաթուղիկոսական խնդիրքն ըստ արժանւոյն նկատողութեան առնուլ։ եւ կիլիկիոյ ինքնագլուխ եւ անվաւեր կաթուղիկոսը (Նիկողոս)։ կեդր. վարչութեան անկիրպարան միճակէն օգուտ քաղելով՝ յաղթած էր երթալ 'ի Սիս։ եւ անվաւեր ձեռնադրութիւններ ընելով՝ ժողովուրդը դայթակղեցնել։ Ազգը պատակալ եւ հաղարաւոր հայ ընտանիք հոգեւորապէս 'ի կորուստ մատնելը։ Ս.Հոս Ազգ. վարչութիւնս այսպիսի միճակի մը մէջ պատ. կիլիկիոյ կաթուղիկոսական խնդիրն ու թեմը՝ երբ պաշտօնի կոչեցաւ երկարելով ծանր կերպարանք առած եւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ

միութեան եւ ամբողջութեան ապառնացող այս ծանրակշիռ խնդրոյն մէջ. Ազգ. վարչութիւնը պարծանօք կը համարձակի ըսել թէ արժանի քաջութեամբ եւ նախանձախնդրութեամբ վարուեցաւ։

Կիլիկիա ինքզինքն անկախ ամառոմի կը նկատէր մինչեւ հիմայ, եւ վերանալն այդ անկախութեան մէջ էր։ Հիմայ Պօլսոյ կեդրոն վարչութեան հնազանդեցաւ։ Պօլսոյ՝ որ Լիմիտանայ թեմերն է։ Այս է ահա՝ այն առաջին եւ մեծ արդիւնքը, զոր ձեռք բերելու համար չատ դժուարութիւններու հանդիպեցաւ, եւ միբոյնպէս յաջողեցաւ իր դատը յաղթող ընելու։ Օսմանեան բարեխնամ Ցէրութեան առջեւ, յաջողցաւ միճակային Հանդուրժողութեան ժողովոյ տուած եւ Լրեւոփոխանական ժողովոյ հաստատած (1866ին յուլիս 22ին) վճիռը գործադրել տալ յանձին Նիկողայոսի, որ չատ ջանաց ընդվզել կեդրոն վարչութեան իրաւասութիւններն։ անկախ եղիր Ս. Լիմիտանի կաթողիկոսական իշխանութիւնէն եւ նորա փոխանորդական պաշտօնէութիւնէն։ Նիկողայոս եպիսկոպոս ասիկանութեան միջոցաւ բերուեցաւ Սիսէն եւ աքսորեցաւ յԱրմենչ։ Անմիջապէս Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան համար նոր ընտրութեան ձեռնարկուելով վարչութեան կողմանէ նէ Գեր. Սիմէոն եպիսկոպոս եւ Ցբրվնկեան Յովհաննէս էֆէնտի տեսուչ նշանակուեցան, եւ անցեալ նոյեմբերի մէջ կաթուղիկոսական ընտրութիւնը թեմական Ընդհ. ժողովոյ միջոցաւ կատարուելով. Տ. Մկրտիչ Սրբազան արքեպիսկոպոսը Կիլիկիոյ միճակին կաթողիկոս ընտրուեցաւ, որ եւ դեպ. Ընդհ. ժողովէն ալ վաւերացաւ։ Ինչպէս յայտնի կերեւի Ընդհ. ժողովոյ Լդ. նստի առնուագրութենէն, միայն չորս երեսփոխանք ընդդիմացան Սրբոյ կաթողիկոսին ընտրութեան վաւերացմանը՝ առարկելով թէ նախ յարաբերութիւնք պէտք էին հաստատել։

Մնացեալն յետոյ։

Քան եւ չորս տարի է՝ որ մայրաքաղաքէս հեռանալով փարիզի մէջ կեանք անցուցող ազգային բաղմահրամուա գրագէտ Միքայէլ Ամիրայեան մեծ ոյժով խաչատուր էֆէնտին երբէք Ս. Պօլիս հասաւ. Դարձեալ է։

Նուազար Շահնազարեան վարժարանի աշակերտներէն՝ Մեծ. Ցօքթոր Գեւոնդիոսեանի եղբօրորդի Գ. Մարտիրոսեան չորս քառասնամեայ ալնիս եւ ուսումնասէր պատանեակն՝ այս Զատիկի արձակուրդին առիթ իր ծնողաց տունն երթալէ առաջ՝ ուղղղի հիւանդութենէ բռնուելով՝ տրուած ամէն խնամոց եւ դարմանաց հակառակ իր դեռատարիկ մահկանացուն կնքեց։

Նուազար Շահնազարեան վարժարանի ընտիր ծաղիկներէն մէկուն այսպէս յանկարծակի խամրելուն վրայ վարժարանին լոյսը աշակերտաց դառնապէս զգածուեցան, եւ անցեալ կիրակի օրը մեծաւոր խորհրդով ուղղ բառնեցին՝ որ եւ է զգեստանքէ եւ ճեմելէ հրաժարելով։ եւ նորա յիշատակին համար դամբանական ճառեր յօրինելով ու կարդալով։

Այս իրողութիւնը՝ դիշեալ վարժարանին աշակերտաց ընկերական՝ զգացմանց գեղեցիկ նշան մ՚է՝ բարոյական ոգեմիտ կրթութեան արդիւնք։ որ միապէս պատիւ կը բերէ թէ՝ վարժարանին եւ թէ՝ աշակերտաց։

Աղիս Մասիս։

Երբոր անցեալ տարի՝ Յովհան էֆէնտի Ղոճասարեան՝ Աղաթեան վարժարանի։

կամ լաւ եւս է՝ ըսել՝ Փանոսեան էֆէնտիի դէմ իր ղէնքերը դարձուցած իր թէ բանկերդութիւններ ու վարդապետութիւններ կը քարոզէր։ կարծեմ միաքէն չէր անցած թէ օր մը Դպրոցական հակառութեան մը մէջ ալիսի ընկնէր։

Փանոսեան էֆէնտիի տեսրիութիւնը իր դասանոց մէջ բերելով բաւական էր թէ Ա-դապետի վարժարանի տնօրէնութիւնը չը կրնար ընել։

Իր ըրած այս յայտարարութեան համար մենք չենք կրնար իրեն դէմ դատախազ կանգնիլ։ որ ազատ է՝ ինչպէս որ կարի՝ այնպէս կարծելու եւ ըստ այնմ գրելու։ եւ. ոչ ոք իրաւունք ունի իր կարծեաց վերայ բռնանալու։ բայ որում կարծեցն ազատ է։ ինչպէս՝ որ մեք եւս այն ատեն իր ձիքէն չբռնեցինք։

Բայց այժմ տեսնելով որ իր վարչութեան տակ գտնուած Սամաթիոյ երիտասարդ վարժարանաց անօրէնութիւնն առաջի մէջ մի քանի անգամ բարձրաձայն է։ չկրցինք մեր խղճմտանքն ու միանգամայն պարտականքը բռնելու։ ուստի հրապարակաւ կը խնդրենք։ իրմէ որ այս առեղծուածին մեկնութիւնը մեզ տալ բարեհաճի։

Եթէ ինդիրը պարզ։ մեկին եւ միոյն իր անձնականին վերաբերեալ չենէր։ մեր բնաւ փոյթը չէր այժմ իրմէ բացատրութիւն խնդրել։ բայց որովհետեւ. ինչպէս յայտնի է. խնդիրը հրապարակաւ քարոզած սիղբանդին վերայ է, եւ այժմ նորա հաւատութիւնը տեսնելով երիտասարդաց եւ տարակուսանաց ենթակայ եղաւ մեր միաքը։ կարծենք անպատեհութիւն մը գործած չենք լինիր իրմէ բացատրութիւն խնդրելով։

Յակոբն իր համոզումն այնպէս չլինելով՝ եթէ նոյն ատեն իր ամբասանութեանցն այժ եւ կարեւորութիւն տալու եւ կամ թաղին ժողովուրդը Յոհաննեան էֆէնտիի զէմ գրգռելով իր կիրքը գոհացնելու համար միայն գրած էր այնպէս. թող հաւատի լինի թէ ժողովուրդն իր ամեն գրածներն իրարու հետ բաղդատելով՝ բան ոչինչ ատենց ալժէք կուտայ։ ինչպէս որ եղաւ վերջին կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ եւս։

Ուստի կրկնենք։ կամ կատարեալ խորհէ ու այնպէս գրէ, կամ առջի գրածդ յետայ եկ լիպէ։ ՄԵՍԱԿ

---

4 Մայիս 1872 Ս. Գօլիս։

. . . Խմբագիր։

Հայաստանի թշուառութիւնը։ որ հաւանականապէս ազիտութենէ ծնունդ առած էր, դարերէ՝ ի վեր բնաւորեալ հայ զաւակաց ապագային քաղցր յոյսերու օրին դէպ՝ ի կործանումն կառաջնորդէր։ թէեւ այս մասին շատերը այս ազդաշնաս իրողութեանցն առաջքն առնելու բարի նպատակաւ տքնեցան։ յանուն քրիստոնէ թափեցին։ իրենց անձնական գոհերը՝ ի սէր հայրենեաց նորա առջեւ զոհեցին այնէ։ դժբախտաբար ժամանակի՞ անյարմարութիւնը կաչկանդեց միշտ այն հայրենասիրաց։ Հեռուն ու ոտքն կամայ ակամայ ստիպուեցան մէկդի քաշուիլ։ այսն մը. եւ սպասել աւելի յարմար առիթներու մէջ՝ ի գործ դնել իրենց բնական գովելի ձիրքը։

Գմենք տատնեւիներորդ լուսաւորեալ դարուն։ եկաւ պատահեց տգիտութեան մառախլապատ վարագոյրը՝ իմաստնել տալով ընդհանուր ազգաց թէ՝ պարտի իւրաքանչիւր օր սիրել դազդն։ սիրել գնայրենիս իւր։ քաւելով կրնամ որ հայ ազգը դեռ եւս այս բարեմասնութենէն զուրկ՝ տգիտութեան խորխորատին մէջ կը հեղգայ։ ինչպէս որ տատանեալ նաւ մը կատագի ալեաց մէջ։ Հայը չաւնի այսօր գրական ասպարիզի լայն հզոր Սահակ։ Մեսրոպ։ Խորենի։ Ղազարներ եւ ոչ հայրենի գահոյից վրայ բազմեալ Ցրդատ։ Արտաշէս։ Լեւոն եւ Վարդաններ։ այլ ապատ հաստատութիւն մը միայն ունի, որուն մէջ կրնայ ձեռք ձեռքի տալով միանալ իրարու հետ։ մի հոգով մի սրտով գործելու ինչ որ բարին ու օգտակարն է։ ինչ որ գեղեցիկն ու գովելին է։ մէկ խօսքով՝ ինչ որ յառաջադիմութեան ընդհանուր օրէնքն կը տարամարտի։ Այժ։ պարտ է մեզ հայոց գպսեկ անվհատ դատարակութիւնը յառաջ տանելու։ եթէ յառաջադիմութեան փաստաբաններն եմք։

եւ կարելի եղածին չափ. ուսանունքն ու գիտութիւնը հայ հասարակութեան գիրամատչելի ընելու։ մանաւանդ գաւառացի դաւառացի ազգայնոց։ որոյ միտքն պիտի կարգաւորեալ մեր նախնեաց այն կերպով՝ որպէս գիտնական հարկին կը ծառայէ գրիչի համար։ Հայը՝ դասախարսութիւնը ընդհանրացնելու համար պէտք է՝ որ օրինաւոր ընկերութիւններ կազմէ եւ այն ընկերութեանց արդիւնքներէն գոյացած չահովը զանազան տեղեր զանազան գպրոցներ բանայ։ զի Հայ ազգին չը կայ եւ ոչ մէկ տեղէ մը փրկութեան յոյս՝ բաց՝ ի գպրոցներէ։ Մեծ. Խմբագիր։ ըստ որում իմ նպատակս դասախարսութեան կարեւոր կէտերուն վրայ մանրամասն խօսիլ չէ։ ուստի կը թողում զայն աւելի հմտագունիին եւ կանցնիմ ես բուն իմ նպատակիս։ Նպատակս միայն ձեռնարկի մը բարի անուան նկարագրութիւնն ընելն է։ որն որ այսու ներկայիս կը հանդիսանիմ պատուական լրագրոյդ միջոցաւ՝ ի լոյս ածել։ յորմէնակ ուրիշ դաւառացի ազգայնոց։ Ղան գաւառին Արտաշիսա գիւղի պոնդուխտ ազգայնոյ՝ իրենց գիւղին մէջ դպրոցի մը բացուելուն կարեւորութիւնն զգալոնին։ յաստուծոյ գիմեր են Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր այս մասին Ղարին Հայրական քաջալերութիւնը խնդրելու։ ըստ որում ազգաս գիւղի մը մէջ այսպիսի գպրոցի բացուիլը ապագայի մէջ կարդի կարգի դժուարութեանց տեղի պիտի տար։ կամ թէ՝ չը բացուածի պէս պիտի ըլլար։ ուստի ոյսոյս եր է անգ նախ ընկերութիւն մը կազմելով հաստատ եւ կանոնաւոր մը ձեռք բերել։ եւ ապա գրպարոց բանալուն ձեռնամուխ ըլլան։ Ահա այսու խորհրդով յիշեալ գիւղացիք դիրար համակելով անցեալ ապրիլ 30 կիրակէ օրը ընդհանուր ժողով կազմեցին Արշակունեաց պանծալի դրօշակին տակ իրենց ուսումնասիրաբար ոգորմելի զաւակացն՝ ի նը պատա գործելու։ ընդհանուր ժողովոյ հաւաքատեղին էր Շէրիֆ – Խաչոյ խանը, որուն՝ ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք հօրը քաջալերական նամակի մը հետ Արժ. Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Փիրզալէմեանը եկած կը նախագահէր։ Ս. Հայրիկի նամակը կարդացուեցաւ։ որոյ պատճէնը՝ ի տարեւ. նամակիս պիտի տեսնուի։ յետ այնորիկ Տ. Ղեւոնդ վարդապետ խիստ ազդու եւ խրախուսիչ խրատներով ու յորդորներով առեան բացուեցաւ եւ յաւաջուստ պատրաստուած կանոնագրութեան կարեւոր կէտերուն վրայ դիտողութիւններ ըլլալով վաւերացաւ։ եւ հետեւապէս 4 անդամէ բաղկացեալ դիւանի մը եւ 12 անդամէ բաղկացեալ անօրէն ժողովոյ մը անհրաժեշտ պէտքը զգալուելով անմիջապէս գաղանի քուէարկութեամբը հետեւեալներ դիւանի եւ անօրէն ժողովոյ անդամ ընտրուեցան։

ԱՆԴԱՄՔ ԴԻՒԱՆԻ

Մեծապատիւ Ազգայք։

Մ. Մուրատ Բիւզանդեան Ատենապետ
Դէորգ Ամէնեան փոխ. »
Պօղոս Մ. Գալուստեան Ատենադպիր
Գեորգ Քէնանեան փոխ. »

ԱՆԴԱՄՔ ՏՆՕՐԷՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Մեծապատիւ ազգայք։

Մ. Յարութիւն Խաչատուրեան Գանձապետ
Վարդան Զաքարեան »
Գաղտասար Գասպարեան Ատենապետ
Միխիթար Դրիգորեան փոխ. »
Մ. Պարսեղ Բիւզանդեան Ատենադպիր
Պետրոս Ղուկասեան փոխ. » եւ տոմար.
Մ. Յովհաննէս Պահակեան Անգամ
Մարտիրոս Յարութիւնեան »
Յակոբ Մկրտիչեան »
Խաչատուր Ներսէսեան »
Մկրտիչ Մ. Միրաքեան »
Գեորգ Մաղասեան »

Անհաւատիկ Ս. Պատրիարք Հօր նամակին պատճէնը։

Ուսումնասէր սիրելիք մեր՝ ի Տէր։

Անցեալ օր Ձեր դիւզացւոց կոչմանէ՝ քանի մի անձինք մեզ ներկայանալով՝ Արտաշիսա գիւղի մէջ ձեր մասաղ զաւակաց համար դպրոց մը բանալու կարեւորութիւն դրալով։ մեր քաջալերական պաշտպանութիւնը խնդրեցին։ մեք եւս տեսնելով զգզօրաւ ձեռնարկութիւնն նոցին։ խոստացանք իրենց՝ ի դիմաց մեր Արժ. Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Փիրզալէմեանը գրկելու։ որ դայ ձեր մէջ եւ այդ օգտակար գործն՝ ի գլուխ հանէ։ Յուսաք կը յորդորեմ զձեզ. որ՝ ի սէր ձեր անմեղ զաւակաց՝ սիրով եւ միաբանութեամբ համաձայնելով Ձեր ընկերութիւնը կազմեցէք։ եւ գրամագլուխ մի ձեռք բերելով յանուն ձեր դպրոցին մի կայուած բաժայէք։ այսու ձեր դպրոցին յարունակութիւնը կերաչխաւորէք։ եւ որդւոց որդի ձեր անունը կանմահացնէք։ եւ Հայոց Աստուծոյ գաւառին օրինակ բարի կը հանդիսանաք։ Մնամ աղօթարար

23 Ապրիլ 1872

Ս. Գօլիս։ ԽՐԻՄԵԱՆ

՝ի Պատրիարքարանէ Հայոց։

Շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ որ այսպիսի անդուլ ջանքերով կը բարեհաճի ամէն պարագայներու մէջ ազգասիրաբար սիրոյ եւ միաբանութեան ցառագով հանդիսանալ։ Շնորհակալութիւն արժանի է Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Փիրզալէմեանի անձանձիր աշխատութիւնն ու մարդասիրական զգացումը։ որ իւր բարձր կոչման համեմատ առանց որ եւ է խորութեան յանձն առած է իւր ազգօրուստ արդեանց քաղցր պտուղները ընդհանուր ազգիս ցուցնելու։ դասվիլ է նաեւ Արտաշիսա գիւղի պանդուխտ ազգայնոց ջերմ համակրութիւնները։ որ՝ ի գործ դրին այն բարենպատակ ընկերութեանս նկատմամբ։ որն համայն Հայոց—Աստ դաւառին միակ կարապետն հանդիսացաւ։ ՝ի վերջ բանիս հրաւէր կը կարդամ սիրելի ազգիս եւ մասնաւորապէս Գալաերնակ ազգայնոց։ որ բարեհաճին մասնակցիլ այս բարենպատակ ձեռնարկին. ինչպէս որ գաւառացին միշտ ըստ կարելւոյն Գալաերցւոց մասնակցած է։

Կ՚ազաչեմ, խմբագիր Տէր։ ներկայս՝ ՝ի սէր հայրենեաց պատուական լրագրոյդ մէջ հրատարակել բարեհաճիք։

Որով մնամ միշտ հրամանապատ . . .

* * *

. . . Տէր։

Ամեն. Կոյսի Ս. Պատրիարք Հայրը, բարեհաճեցաւ. Ս. Էրուսաղէմի տպարանէն՝ ՝ի լոյս ընծայուած ամէն գրքերանքներէն՝ 131 կարգ դիրք խրկել՝ ՝ի քաջալերութիւն վարժարանիս ուսանողաց, զորս՝ վարժարանիս աշակերտներէն մին յատուկ նամակաւ խնդրած էր Նորին Սրբազնութենէն։

Ուստի իրենց եղած այս մեծ շնորհաց համար՝ բարի Յանուէիք, կը փութան իրենց երախտագիտական հաւատին մատուցանել Նորին Բարձր Սրբազնութեան, որ չը զլացաւ՝ իրենց խնդիրն ընդունելով՝ դիրքեր քաջալերել։

. . . Խմբագիր, հաճեցէք մեր եւ նոյս խորին յարգանաց եւ շնորհակալեաց յայտարարը ընդունել։ Ձեր պատուական լրագրոյն մէկ անկեան մէջ, որով հմբ եւ ՅԱՄՔ՝

4 Մայիս 1872 Մեծապատուս.

՝ի Լ. վարժարան թեմական. աղօթարար

Ցնորէն Ս. Լ. վարժարանի

Սուտիան տոհոնոյ Մոյր Էնէֆտոյ

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Վաղը 7 մայիս՝ կիրակէ՝ Ղալաթիոյ Ամենափրկչեան վարժարանը՝ ժամ 4էն մինչեւ 6 հրապարակաւ պիտի դասախօսէ Գրիգոր էֆ. ՃԷՌԱՆԵԱՆ՝ առօրեայ արանութեան պէտքին, անոր պակասութենէն ծնունդ առնող՝ չարիքներուն, եւ թէ այս պակասը լրացնելու միջոցին վրայ. ուստի կը խնդրեմ՝ ձեր յարգութենէն՝ որ բարեհաճիք ձեր պատուական օրագրին այսօրուան թուով հրատարակել զայս ներկայս, որպէս զի յայտնեալ օրանք որ կը փափաքին նոյն դասին ներկայ գտնուիլ՝ իմանալով գան՝ ՝ի վարժարան։

Մնամ՝ ձերդ. ազնուութեան

6 մայիս 1872 Անձնուէր

՝ի Ղալաթիա Գրիգորեան

Ղ-ՃԷՌԵԱՆ

ԳՈՒՆԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՑՈՒՑԱԿ

ԳՈՒՆԱՅԻՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Ի Տպարանէ Ս. Գրիգորեան Ս. Գրիգորեանցի

Ի Տպարանէ Ս. Գրիգորեան Ս. Գրիգորեանցի

ԳՈՒՆԱՅԻՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ